

V Praze dne 8. června 2022

Vážený pan
prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M.
Předseda vlády ČR
Úřad vlády České republiky
Nábřeží Edvarda Beneše 4
118 01 Praha 1

Vážený pane premiére,

dovolte nám, abychom se na Vás obrátili jménem asociace DEMAS, která sdružuje čtrnáct českých nevládních organizací působících v oblasti transformační politiky, a dalších níže připojených organizací v záležitosti týkající se institucionálního zajištění úrovně lidských práv a demokracie v České republice.

Česká republika dosud nezřídila tzv. národní lidskoprávní instituci (*National Human Rights Institution*, NHRI). Národní lidskoprávní instituce jsou státem vytvořené odborné instituce s širokým mandátem na ochranu a podporu lidských práv na národní úrovni, které jsou nezávislé na vládě. NHRI se tak stává důležitým spojovatelem mezi státními orgány, občanskou společností a také mezinárodními institucemi.¹ NHRI má splňovat standardy tzv. Pařížských principů schválených Valným shromážděním OSN.² Doposud byla ustavena již ve 120 státech světa. Česká republika v současnosti patří mezi poslední čtyři členské státy Evropské unie bez akreditované národní lidskoprávní instituce.³

Česká republika se před nedávnem stala opět členem Rady OSN pro lidská práva a jako taková by měla být vzorem pro ostatní státy nejen svým jednáním, ale rovněž institucionálním uspořádáním vnitrostátní ochrany lidských práv. Je namístě připomenout, že právě na půdě Rady OSN pro lidská práva bude začátkem roku 2023 probíhat další cyklus tzv. univerzálního periodického přezkumu (UPR), v jehož rámci se budou ostatní státy vyjadřovat k České republice.

Národní lidskoprávní instituce by měla být zřízena co nejdříve především z důvodu své vnitrostátní užitečnosti. Ve srovnání se soudy či jinými státními orgány působí na dodržování lidských práv spíše preventivně a vůči ostatním institucím je tak komplementární. Prostřednictvím svých aktivit může NHRI působit jednak na upevňování či rozvíjení lidskoprávních standardů, jednak vyvíjet tlak na udržení

¹ Pro více informací v češtině viz zpráva Agentury EU pro základní práva (FRA) z roku 2021 zde: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-strong-effective-nhris-summary_cs.pdf.

Aktualizace zprávy FRA k 6. 6. 2022 zde: <https://fra.europa.eu/en/publication/2021/september-2021-update-nhri-accreditation-status-and-mandates>

² A/RES/48/134, 20. 12. 1993 zde: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/principles-relating-status-national-institutions-paris>.

³ Status akreditací k 27. 4. 2022, GANHRI zde:

<https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Countries/NHRI/StatusAccreditationChartNHRIs.pdf>.

již dosaženého standardu v případě, že by byl v ČR v budoucnu patrný trend určitého ústupu od demokracie či respektu k základním právům a svobodám.

V této souvislosti si dovoluujeme připomenout, že v říjnu 2019 přijala Rada vlády ČR pro lidská práva usnesení, kterým vyzvala vládu k provedení konkrétních legislativních kroků v této věci do konce roku 2020.⁴ Právě ke konci uvedeného roku byla Odborem lidských práv a ochrany menšin Úřadu vlády vypracována analýza možností zřízení NHRI v České republice. Jelikož však vláda dosud ke zřízení dané instituce nepřistoupila, rádi bychom Vás požádali, abyste v současné době věnoval této záležitosti zvýšenou pozornost.

Rozumíme tomu, že v průběhu uplynulých dvou let se vláda věnovala především urgentním záležitostem. Rádi bychom však vyzdvihli, že jak oblast následků pandemie, tak nedávná invaze Ruské federace na Ukrajinu mají rovněž své dopady na to, v jaké míře mohou lidé v ČR užívat svých základních práv a svobod. Zastáváme názor, že právě nyní je vhodný čas, aby vláda podnikla konkrétní kroky k ustavení funkční národní lidskoprávní instituce.

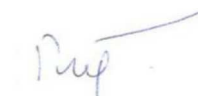
Reálný pokrok v této záležitosti by prohloubil naši lidskoprávní a demokratickou tradici a rovněž podtrhl prestiž České republiky v oblasti lidských práv v rámci jejího předsednictví v Radě Evropské unie.

Budeme rádi, když nás budete v této záležitosti informovat.

Děkujeme za zvážení našeho návrhu a jsme s pozdravem,

Marek Svoboda
Předseda Správní rady DEMAS

Sabina Malcová
Ředitelka Sekretariátu

Na vědomí: Mgr. Klára Šimáčková Laurenčíková, Vládní zmocněnkyně pro lidská práva

K dopisu se připojily tyto organizace:

Amnesty International, Asociace pro mezinárodní otázky (AMO), Centrum pro lidská práva a demokracii, Česká ženská lobby, Člověk v tísni, Migrační konsorcium, Nadace Forum 2000, Rekonstrukce státu, Transparency International, Zelený kruh

Kontakt DEMAS: Sabina Malcová, tel: 774 490 824, email: sabina.dvorakova@demas.cz,
www.demas.cz

⁴ Usnesení Rady vlády ČR pro lidská práva ze dne 29. 10. 2019 zde:
<http://www.vlada.cz/assets/ppov/rlp/cinnost-rady/zasedani-rady/usneseni-NHRI.docx>.